

Vrienden online

nummer 1 - juli 2020

COLOFON

'Vrienden online' is een uitgave van de Vrienden van HOVO Utrecht omdat we het leuk vinden contact te houden met onze donateurs in deze tijd, waarin de geplande activiteiten niet kunnen doorgaan.

Verschijnt 1x per 2 maanden.

Aan dit nummer werkten mee:

Ellen Vorsteveld
Engelien Verhoeff
Joke Dinklage
Jan-Hein Zeijlstra

Correcties:
Henk Wevers

Vormgeving en opmaak:
Joop Ross.

Contact:
Joke Dinklage
jdinklage@planet.nl

Kijk ook op de website van de Vrienden:
vriendenhovoutrecht.nl

Bij dit nummer...

Aan de Vrienden van HOVO Utrecht

We zijn verheugd, dat HOVO in deze bijzondere tijd zo snel via Zoom een aantal lezingen en cursussen heeft aangeboden. Ook voor het najaarsprogramma is dat het geval. Zo vallen niet alle activiteiten stil.

In deze coronatijd vinden we het als bestuur van de Vrienden van HOVO belangrijk om contact met elkaar te houden. Aangezien al onze activiteiten, t.w.: excursie, documentaire festival en mogelijk ook de Vriendenmiddag niet kunnen doorgaan, hebben we als bestuur besloten u via deze "Vrienden online" iets te laten horen.

Een bericht, waarin we schrijven activiteiten, die u zowel binnen- als buitenshuis kunt ondernemen in deze bijzondere tijd. Suggesties, ideeën en leestips van u als vriend zijn zeker welkom. Zo houden we elkaar op de hoogte en houden we een beetje contact.

De "Vrienden online" nummer twee zal medio september verschijnen.

Als u een bijdrage, in wat voor vorm dan ook wilt leveren voor de volgende editie kunt u dat doen via onderstaand mailadres. jdinklage@planet.nl

Het bestuur van Vrienden van HOVO Utrecht wenst u een goede zomerperiode toe en we hopen elkaar volgend jaar weer in levenden lijve te kunnen ontmoeten.

Intussen wensen we u veel leesplezier!

Joke Dinklage, voorzitter

Inhoud

2. Frans Bromet
3. Acht maanden in de Gazastraat
4. Klimaatmodellen en klimaatverandering
5. Het Nationaal Bomenmuseum Gimborn
5. Interessante Websites
6. Muurschilderingen in Utrecht
7. Middelheimmuseum Antwerpen

Frans Bromet

een bijzondere documentairemaker

Nu al vaststaat dat we u dit jaar niet op de gebruikelijke manier in bioscoop Hartlooper kunnen ontvangen voor de jaarlijkse documentairedag, doen we een poging tegemoet te komen aan uw filmhonger met tips voor woord, beeld en geluid, te oogsten van Internet.

Door **Engelien Verhoeff**

Tijdens de documentairedag in 2017 vertoonden wij voor u een documentaire gemaakt door Frans Bromet (samen met Ruben en Silvia Bromet) met de titel *Mensen op de vlucht*. Deze documentaire kreeg toen van u hoge cijfers. Dit inspireerde ons tot het geven van onderstaande lees-, luister- en kijktips, een selectie uit zijn omvangrijke oeuvre. Hieronder vindt u recente documentaires die voor tv gemaakt zijn, sommige als serie.

Over de maker

Wie kunnen we beter aan het woord laten over Frans Bromet dan Frans Bromet zelf? Op de site van Het Parool (www.parool.nl) staat een geschreven interview met hem daterend van 17 juni 2017 met als titel 'Elke afwijzing is verschrikkelijk, nog steeds', een quote uit het interview. Wij missen in dit interview zijn stemgeluid, ooit eens door Theo van Gogh beschreven als 'een stem als druilende motregen'. Verwacht in dit interview geen inhoudelijke beschouwingen over de documentaire, Bromet geeft zijn visie op het wel en wee van de documentaire in de wereld van het Nederlandse televisiewezen, en vooral op de financiering en netmanagers. U kunt ook een wonderschone foto bekijken van Frans op een bankje met camera, zo te zien gemaakt in zijn woonplaats.

De titels hieronder zijn gratis te bekijken op de genoemde sites, vaak worden ze voorafgegaan door advertenties en/of vooraankondigingen, de duur daarvan is kort en daardoor draaglijk. In de eerstgenoemde documentaire opent Bromet met de woorden: 'Nou, vertelt u maar eens even ....' en de mensen vertellen!

<i>Vader in de tuin</i>	53 min.	https://www.npostart.nl/2doc/18-05-2020/KN_1714236
<i>Een goede moslima</i>	71 min.	https://www.npostart.nl/2doc/27-05-2019/KN_1707019
<i>Taxibotsing</i>	55 min.	https://www.npostart.nl/2doc/11-09-2017/KN_1693494
<i>De Bibliotheek</i>		https://www.npostart.nl/de-bibliotheek/VPWON_1293593/episode

De Bibliotheek is een serie documentaires waarin Bromet in 2019 bibliotheken door heel Nederland bezoekt. Het gaat nu eens niet over de architectuur, maar over de mensen die de bibliotheken bezoeken. Elke aflevering is te vinden via bovenstaande link en duurt 25 minuten.

Afleveringen:
Roodkapje
Karakter
Max Havelaar
Alleen op de wereld
De ontdekking van de hemel

Acht maanden in de Gazastraat

Hilary Mantel (1988)

In deze coronatijd, waarin we allemaal min of meer in onze vrijheid beperkt zijn door de intelligente lockdown, herlas ik de beklemmende roman *Acht maanden in de Gazastraat* van Hilary Mantel. Het boek is meer dan dertig jaar geleden geschreven, maar biedt nog steeds een vrij tijdloze en scherpe blik op het streng gereguleerde en uiterst conservatieve Saoedi-Arabië.

Door **Joke Dinklage**

Hilary Mantel: Een bekend Engels schrijfster van korte verhalen, maar vooral schrijfster van imposante historische romans. Ze won tal van prijzen, waaron-

der twee keer de Man Booker Prize. In 2009 voor haar roman *Wolf Hall*, over de opkomst van Thomas Cromwell, als machtige persoon aan het hof van Hendrik VIII. In 2012 voor het tweede deel *Bring Up The Bodies*. Onlangs verscheen het derde en laatste deel *De Spiegel en het Licht*.

Geïnspireerd door haar eigen ervaringen als expat vrouw in Saoedi-Arabië schreef zij de roman *Acht maanden in de Gazastraat*.

Eind jaren tachtig als in Saoedi-Arabië de olieprijs tot aan de hemel reiken, betrekken de hoofdpersoon Frances Shore en haar man Andrew een appartement buiten de expatcompound in Djedda. Haar man leidt een complex bouwproject, waar veel geld mee te verdienen valt. Frances is een nieuwsgierige zelfbewuste jonge vrouw, die haar nieuwe woonomgeving wil leren kennen, maar de positie van vrouwen in Saoedi-Arabië staat een zelfstandig vrouwenleven buiten de deur niet toe.

Zo is ze genoodzaakt een groot deel van haar tijd binnenshuis door te brengen.

De omgang met haar moslima-buurvrouw Yasmin brengt de schijnbaar onoverbrugbare cultuurverschillen aan het licht.

Naast die incidentele ontmoetingen is Frances afgesneden van sociale contacten, van werk en van vrijheid buitenshuis. Ze is eigenlijk een gevangene in haar eigen appartement.

Dit heeft op haar een verlamdend effect en doet haar geleidelijk transformeren in een achterdochtige passieve vrouw. Die verandering zet ook haar huwelijk onder druk.

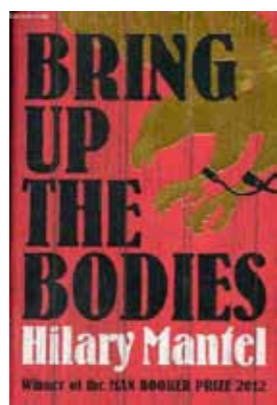
De voortdurende beklemming van haar leven in de Gazastraat is bijna tastbaar en voelbaar aanwezig in dit boek.

Het was bijzonder om juist in deze tijd het boek van Mantel weer te herlezen. Een aanrader!

Eight Months on Ghazzah Street - 1988.

In Nederlandse vertaling: Acht maanden in de Gazastraat - 2017 - ISBN: 978 90 254 4986 5

Meer werk van Hilary Mantel:

HOVO-Live online Klimaatmodellen en Klimaatverandering

Op 29 mei 2020 heeft Rob Groenland van het KNMI een online lezing voor HOVO Utrecht gehouden. Rob Groenland is werkzaam bij het KNMI. Vanuit deze functie maakt hij deel uit van het Intergovernmental Panel on Climate Change, een organisatie van de Verenigde Naties om de risico's van klimaatverandering te evalueren.

Door **Jan-Hein Zeijlstra**

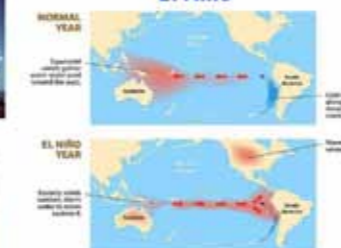
In de lezing heeft hij het doel en het belang van deze organisatie aangegeven en uiteengezet wat de werkwijze is. De organisatie heeft in principe als doel: 'zonder partijdigheid en op wetenschappelijke wijze een duidelijke, transparante en objectieve evaluatie te maken van de beschikbare wetenschappelijke technische en socio-economische informatie in verband met de klimaatveranderingen.'

Natuurlijke oorzaken klimaatverandering 20ste eeuw

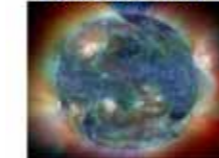
Vulkaanuitbarstingen

El Niño

Zonne-activiteit

In zijn betoog toonde Rob Groenland de klimaatveranderingen vanuit het verre verleden met daarbij de verschillen in temperatuur. Hij gaf daarbij aan welke natuurlijke oorzaken er voor klimaatverandering zijn zoals vulkaanuitbarstingen, El Nino en zonneactiviteit. Duidelijk is dat in de afgelopen jaren de temperatuur op aarde is gestegen waarbij hij ook heeft aangegeven wat de invloed van de mens was. Opvallend is dat de stijging van de temperatuur in de poolgebieden sterker was. Ook

de neerslag is toegenomen. Duidelijk aantoonbaar is het effect op het klimaat van de uitstoot van CO₂. Methaan en Lachgas. De toename van deze stoffen, hoofdzakelijk het gevolg van menselijke invloed, heeft het klimaat sterk beïnvloed. Het blijkt dat ongeveer de helft van de CO₂ uitstoot in de atmosfeer komt en de andere helft in de oceaan.

Vervolgens werd aan de hand van klimaatmodellen aangegeven welke de gevolgen van de klimaatveranderingen voor de toekomst zijn en welke klimaatscenario's daarbij gehanteerd moeten worden. Als er geen maatregelen worden genomen, kunnen de gevolgen voor het klimaat ernstig zijn. Voor Nederland betekent dit meer kans op extreme hitte, grote droogte maar neerslag zal vaker hevig zijn en er kan een verhoging van de zeespiegel gaan ontstaan. In de toekomst zullen we zelfs meer gaan merken van orkaanbanen. Aan het eind van het betoog werd nog aandacht besteed aan de houding van de sceptici, wat dit betreft, is het belangrijk de dialoog vast te houden. De lockdown veroorzaakt door COVID-19 kan een daling van de CO₂-uitstoot betekenen.

Kortom, het was een interessant en indrukwekkend betoog dat zeker werd bevestigd door de vele 'chat-vragen' tijdens en na het betoog. Dank aan HOVO Utrecht voor dit initiatief.

Het Nationaal Bomenmuseum Gimborn

(Voorheen St. von Gimborn Arboretum).

Een bijzondere plek, en een bezoek waard!

Door **Joke Dinklage**

In het Nationaal Bomenmuseum in Doorn vindt u een grote verzameling bomen en struiken, die in de loop der jaren bijeengebracht zijn, sommige zijn heel zeldzaam. Er is een grote diversiteit aan naaldbomen, loofbomen, kardinaalsmuts, magnolia, rododendron ed. De grote heidetuin kent veel verschillende soorten en kleuren. Als je er doorheen loopt hoor je een overweldigend gezoem van diverse soorten bijen.

Vanaf 1966 kwam de tuin in het bezit van de Universiteit van Utrecht. De collectie omvat nu meer dan 3000 verschillende boom- en struiksoorten en heeft inmiddels wereldfaam.

Er loopt door het park een uitgebreid padenstelsel, met verschillende uitgezette routes, ook voor blinden en slechtzienden. Op tal van bijzondere plekken zijn banken en stoeltjes neergezet om extra van het landschap te genieten.

Bij de ingang is een routekaart verkrijgbaar, ook kan men hier koffie, thee of frisdrank kopen.

Vanaf 1 juni is het Bomenmuseum weer open, vooraf reserveren is verplicht.

Bekijk de uitgebreide website: <http://www.bomenmuseum.nl> Bezoekadres: Velperengh 13 - 3941 BZ Doorn

Interessante websites

Zo lang dit digitale blad gemaakt gaat worden willen we u als lezer op het spoor zetten van interessante websites op internet. Maar ja, waar moet je beginnen?

Door **Joop Ross**

Geschiedenis ligt altijd wel voor de hand. Er zijn altijd wel gebeurtenissen die het terugkijken waard zijn. Topografie? Zien hoe de wijk waar je woont zich in de loop 200 jaar heeft ontwikkeld? Of oude kaarten bekijken van over de hele wereld? Zou kunnen.

Waterstaat? Actueel genoeg met de voortdurende droogte. We gaan er nog last genoeg van krijgen...

Technologie? De nieuwsbrief De Ingenieur, uitgegeven door het Koninklijk Instituut Van Ingenieurs (KIVI), is al meer dan 130 jaar hét technologietijdschrift van Nederland. Het zal in deze tijd zeker geregeld iets te melden hebben over de ontwikkeling van een vaccin tegen het Coronavirus.

Cultureel Erfgoed? Ook genoeg over te doen, zeker nu blijkt dat de verandering van het klimaat invloed heeft op de toestand van ons Cultureel Erfgoed. In het verlengde van het item over het Nationaal Bomenmuseum Gimborn en de Muurschilderingen kunnen we met dat erfgoed wel eens beginnen. Klik hier: <https://mailchi.mp/erfgoedstem/unesco-commissie-nederland-verzaakt-bescherming-erfgoed?e=ac1d3b1551>

Je kunt je ook abonneren op de Erfgoedstem. Gratis en elke week in je postvak!

Replica's van schilderijen, wiskundige formules, treinen, boeken, vogels. Utrecht heeft het allemaal op zijn muren en er komt steeds meer bij. Groot voordeel is, dat ze zichtbaar zijn in de openbare ruimte. Je hoeft niet te reserveren, er is geen maximumaantal bezoekers, geen tijdslot. Ze zitten gewoon op die muur.

Voor een redelijk compleet overzicht kun je terecht op de website van Street Art Cities. Daar vind je een interactieve stadkaart van Utrecht met veel muurschilderingen in Utrecht. <https://utrecht.streetartcities.com/> Verder levert de zoekterm 'muurschilderingen in Utrecht' veel resultaten op met tips voor routes en beschrijvingen van de kunstwerken en hun makers.

Hieronder een lijstje met mijn eigen (voorlopige) selectie, want ik heb nog lang niet alles gezien.

Historisch beeld Vaartsche Rijn	Westravenstraat 2
Liesboschbrug	Lingestraat 6
Oosterspoorweg	Oosterspoorbaan/ Notebomenlaan
Winterlandschap met molen en brug	Koningsweg/ hoek Kozakkenweg
Vliegende ganzen	Gansstraat, steeg tegenover 'Le Canard'
Toevalsbeweging Ornstein	Oosterkade/ hoek Pelikaanstraat
Watertoren	Asch van Wijkstraat/Lange Lauwerstraat
Portret van H.M. De Geer (Pyke Koch)	Asch van Wijkkade
Reclame voor De Sleutelkoning	Hoek Ridderschapsstraat/ Wittevrouwenstraat
Dopplereffect Buys Ballot	Burg. Reigerstraat, hoekhuis naast de spoorlijn
Catharijnekerk van Saenredam	Saenredamstraat 2
Historische treinen	2e Daalsedijk/Goudsbloemstraat en Meidoornstraat
Boekenkast	Amsterdamsestraatweg/ hoek Mimosastraat

Middelheimmuseum

Antwerpen

Jammer genoeg konden we dit jaar niet met de Vrienden naar het beeldenpark van Middelheim.

Joke Dinklage en ik waren er begin maart, voor de praktische zaken en om te kijken of het interessant genoeg was voor een excursie. En ja, dat was het en voorlopig blijft het als bestemming op de lijst staan.

We vinden het leuk om er toch iets meer over te vertellen. Geen technische details of uitgebreide beschrijvingen van de kunstwerken. Dat kunt u allemaal vinden op de website van het park en in de Middelheim app met wetenswaardigheden en routes.

Door **Ellen Vorsteveld**

Laten we eerst Middelheim zelf aan het woord: “De deuren van Middelheim staan altijd open. Hoewel deuren? De ingang van Middelheim heeft geen deuren. Je komt binnen door een grote oude poort: de Poort van Verbeelding”.

Mooier kunnen wij het niet zeggen. En dan de aanbeveling “Wandel doorheen de vaste collectie in het kunspark en geniet van de prachtige natuur, die je omringt”.

Middelheim is museum, beeldenpark en landschapspark tegelijk en je kunt er ook nog heerlijk op het terras zitten (in normale tijden).

Het park is groot genoeg om er uren te wandelen en te kijken.

Het is een brede verzameling van beelden, installaties, bouwwerken en paviljoens, maar dat maakt het juist zo boeiend. Iedereen vindt er wel iets, wat hij/zij mooi vindt. En door de opstelling in een park zijn de zichtlijnen ook steeds weer anders.

Wat zouden wij u hebben aangeraden om te gaan zien naast alle sculpturen, die overal in de tuinen rondom het kasteel staan opgesteld?

Artiesteningang van John Körmeling. Zelfs als u al in het park hebt gewandeld loont het de moeite om hier even weer opnieuw naar binnen te gaan.

Het gerestaureerde parkwachtershuisje bij de ingang aan de Middelheimlaan.

Het Belgian Funhouse van Dan Graham; dit maakt van volwassenen weer spelende kinderen.

Sphairos van Franz West en de grote spiegelende bol Yayoi van Corey McCorkle

Antony Gormley, Firmament III

Luister in het paviljoen van Het Huis naar Bird-calls van Louise Lawler.

Neem een kijkje in het collectiepaviljoen en ontdek, dat ook scooters jongen kunnen hebben...

Middelheim is bovendien een mooi park met bijzondere bomen, vooral in het gedeelte aan de overkant van de Middelheim laan in Hortiflora. Op de plattegrond van het park staan ze allemaal met naam genoemd.

En we zouden zeker hebben gezegd: neem de tijd om rustig te gaan zitten en te kijken. De stoelen staan (stonden) klaar.

Let op!

Ook in park Middelheim gelden beperkingen als gevolg van het coronavirus. Wanneer u op korte termijn zelf het park zou willen bezoeken, dan is het verstandig eerst de website van het park te raadplegen, want veel dingen kunnen of mogen tijdelijk niet.

Website van het park

<https://www.middelheimmuseum.be/nl>

In de Middelheim app (te downloaden voor Android en iOS) worden verschillende thematische routes door het park beschreven.

Tekst en foto's: Ellen Vorsteveld en Joke Dinklage